

EAPC - Aprofundim en matèria de contractació del sector públic

La Llei 9/2022, de 14 de juny, de qualitat de l'arquitectura: modificacions de la Llei de contractes del sector públic

20-06-2022

Seguint el precedent de la Llei 12/2017, del 6 de juliol, de l'arquitectura, que ja estableix mecanismes en la contractació pública per impulsar la qualitat arquitectònica i perquè els diferents òrgans de contractació reforcin els valors de la qualitat arquitectònica durant tot el procés de creació arquitectònica, d'explotació i de manteniment de les edificacions, s'ha aprovat i ha entrat en vigor la Llei estatal de qualitat de l'arquitectura amb l'objectiu de protegir, fomentar i difondre la qualitat de l'arquitectura com a bé d'interès general i amb la finalitat d'impulsar la protecció del patrimoni arquitectònic, de fomentar-ne la conservació i d'impulsar-ne la recerca, la innovació, la digitalització, la industrialització i la creativitat.

Aquesta Llei s'inclou en el Pla de recuperació, transformació i resiliència aprovat pel Govern de l'Estat per fer front a la crisi provocada per la covid-19, dins de l'anomenada "Agenda urbana i rural, lluita contra la despoblació i desenvolupament de l'agricultura".

Amb l'aprovació d'aquesta Llei es persegueix que les actuacions de rehabilitació del parc públic d'edificis es guïïn per criteris de qualitat, d'integralitat i de planificació prèvia. Tot això amb l'enfocament exemplaritzant necessari que correspon exercir a l'Administració pública, que ha de vetllar per la qualitat i la capacitat del sector i impulsar l'aplicació del principi de qualitat en la contractació pública.

El més significatiu és que modificarà la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic (LCSP). El preàmbul d'aquesta Llei justifica que aquestes modificacions s'han fet per intentar agilitar la tramitació de determinats contractes complementaris, com ara els contractes menors de direcció d'obra, facilitar la contractació conjunta de la redacció del projecte i la direcció de l'obra com a mesura per garantir la coordinació i la continuïtat entre la fase de redacció i la d'execució, i concretar alguns condicionants que pot prendre en consideració l'òrgan de contractació als efectes d'estimar la complexitat dels projectes arquitectònics, d'enginyeria i d'urbanisme.

A continuació mostrem quines són les modificacions que recull la disposició final primera.

1. Modificació de l'article 29 de la LCSP

Es dona una nova redacció a l'apartat 7 de l'article 29, que queda redactat de la manera següent:

“No obstant el que s'ha disposat anteriorment, els contractes de serveis que siguin complementaris d'altres contractes d'obres o de subministrament poden tenir un termini de vigència superior al que assenyala l'apartat 4, que, en cap cas, no ha d'excedir el termini de durada del contracte principal, excepte en els contractes que compreguin treballs relacionats amb la liquidació del contracte principal, el termini final del qual excedeix el d'aquest en el temps necessari per realitzar-los. [...]

S'han d'entendre per contractes complementaris els que tenen una relació de dependència respecte d'un altre, el principal, i l'objecte dels quals es consideri necessari per a la realització correcta de la prestació o prestacions a què es refereixi el contracte principal esmentat.”

Els contractes de serveis complementaris d'un contracte menor d'obres també es poden tramitar com a contractes menors, encara que la seva durada excedeixi l'any establert en l'apartat següent d'aquest article, sempre que compleixin els requisits establerts en l'article 118 d'aquesta Llei, que la seva durada no excedeixi els 30 mesos i que l'excés sobre l'any de durada estigui justificat exclusivament per la durada del període de garantia establert en el contracte d'obres principal i els treballs relacionats amb la liquidació del contracte principal esmentat.

Aquesta modificació permetrà que, per als contractes de serveis complementaris d'un contracte menor d'obres, el termini del contracte menor pugui anar més enllà de l'any, per tant, podem fer, per exemple, contractes menors de serveis de direcció d'obra amb una durada superior a la permesa per a aquests contractes.

Per poder tramitar el contracte de serveis complementaris com a menor, encara que la durada superi l'any, s'ha de complir el següent:

- Complir els requisits establerts a l'article 118 de la LCSP per als contractes menors.
- La durada no ha d'excedir els 30 mesos.
- Estar justificat el temps de durada que excedeixi l'any per:
 - la durada del període de garantia establert per al contracte principal d'obres i
 - els treballs relacionats amb la liquidació del contracte principal d'obres.

2. Modificació de l'article 183 de la LCSP

S'afegeix un paràgraf a l'apartat 3 de l'article 183:

“Quan l'objecte del contracte de serveis que s'hagi d'adjudicar es refereixi a la redacció de projectes arquitectònics, d'enginyeria i d'urbanisme que revesteixin una complexitat especial i, quan es contractin conjuntament amb la redacció dels projectes anteriors, es refereixi als treballs complementaris i a la direcció de les obres, els òrgans de contractació han d'aplicar les normes d'aquesta secció.”

A l'efecte d'estimar la complexitat especial d'un projecte, l'òrgan de contractació pot prendre en consideració l'existència de condicionants tècnics, ambientals, paisatgístics, funcionals, urbanístics o d'una altra índole que necessitin una resposta especial, innovació o originalitat per obtenir prestacions d'una gran qualitat.

3. Modificació de l'article 187 de la LCSP

Es dona una nova redacció a l'apartat 2 de l'article 187, que queda redactat com segueix:

"El jurat ha d'estar compost per persones físiques independents dels participants en el concurs de projectes."

La selecció del jurat ha de respectar els principis de professionalitat, especialització en relació amb l'objecte del contracte, imparcialitat, absència d'incompatibilitat i independència.

4. Modificació de l'article 308 de la LCSP

S'introdueix l'apartat 4 a l'article 308, amb la redacció següent:

"4. Es pot contractar de manera conjunta la redacció de projectes i la direcció d'obra quan la contractació separada comporti una minva en la qualitat de les prestacions objecte del contracte, que en dificulti la coordinació i la continuïtat entre la fase de redacció del projecte i la seva execució en obra. L'òrgan de contractació ho ha de motivar degudament a l'expedient que concorren aquestes circumstàncies."

Cal tenir en compte que la Llei 12/2017 de l'arquitectura ja establí que "en la contractació de projectes relatius al procés arquitectònic per part del sector públic de Catalunya, la redacció de projectes i la direcció de les obres es pot licitar potestativament de manera conjunta" (art. 18).

5. Modificació del Reial decret llei 36/2020, de 30 de desembre, pel qual s'aproven mesures urgents per a la modernització de l'Administració pública i per a l'execució del Pla de recuperació, transformació i resiliència
S'introdueix un article nou, el 52 bis:

"Article 52 bis. Contractació conjunta de l'elaboració del projecte i l'execució de les obres

A més dels supòsits establerts a l'article 234.1 de la LCSP, es permet amb caràcter excepcional la contractació conjunta de l'elaboració del projecte i l'execució de les obres quan el contracte es financï amb fons procedents del Pla de recuperació, transformació i resiliència, llevat que es tracti d'obres que l'execució correcta exigeixi complir uns requisits de solvència o, si escau, classificació, que no sigui possible determinar abans d'obtenir el projecte corresponent.

En tot cas, l'òrgan de contractació ha d'indicar a l'expedient els motius que, amb independència de la forma de finançament de l'actuació, justifiquen dur a terme una contractació conjunta. S'ha de garantir, en tot cas, que les actuacions compleixen els principis horitzontals i els mecanismes de control del Pla."

Les especificitats en matèria de contractació pública que estableix aquesta Llei no són aplicables als expedients de contractació que s'hagin iniciat amb anterioritat a la data de l'entrada a vigor de la Llei. A aquests efectes, cal atènyer-se al que estableix la disposició transitòria primera de la LCSP per determinar si un expedient de contractació ha estat iniciat.

Cal esmentar que la Llei de qualitat de l'arquitectura constitueix el Consell sobre la Qualitat de l'Arquitectura (amb funcions similars al Consell de Qualitat Arquitectònica i Urbanística de Catalunya) com a òrgan col·legiat, amb caràcter assessor i consultiu de l'Administració general de l'Estat, amb la funció de servir de plataforma d'intercanvi de coneixement i participació, així com de consulta i assessorament en les matèries relacionades amb els continguts de la Llei, de manera que crea una mena de dret tou (*soft law*) que permeti ajudar les administracions públiques i el sector en les qüestions que requereixin aclariment o interpretació. La seva composició, que s'ha de determinar reglamentàriament, ha d'assegurar la representació de les administracions local, autonòmica i estatal i ha d'estar oberta a professionals del sector privat, de l'àmbit de l'educació superior i de la recerca experts en la matèria.

Aquest Consell s'ha de basar en el criteri de la Junta Consultiva de Contractació Pública Estatal per poder assessorar els òrgans de contractació que ho sol·licitin, sobretot pel que fa als criteris de valoració relacionats amb la qualitat i, particularment, els que depenen de judicis de valor, així com pel que fa a criteris de solvència específics i també per establir criteris d'orientació sobre els terminis que resultin aplicables en matèria de contractació i que tinguin incidència en la qualitat final de les actuacions. Així mateix, l'aprovació per part d'aquest Consell de les mesures resultants de l'exercici d'aquestes funcions relacionades amb la contractació, requereix un informe previ favorable de la Junta de Contractació Pública de l'Estat.

Així doncs, aquestes modificacions de la LCSP han de servir per millorar la qualitat de l'arquitectura promoguda pel sector públic. Les administracions, en tant que tenidores i gestores de patrimoni construït i encarregades de la prestació de serveis bàsics que es desenvolupen als edificis i espais públics, tenen responsabilitats sobre la qualitat de l'entorn construït, així com sobre la preservació i la millora. Com sempre remarquem, els òrgans de contractació han d'apostar per una millor utilització de la contractació pública en suport d'objectius socials comuns.

Èlia Vilaseca Arquès

Responsable del programa temporal de seguiment de l'Estratègia catalana de millora de la compra pública